

University of Groningen

Tussen willen en weten

Copini, Emiel Jacob

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2019

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Copini, E. J. (2019). *Tussen willen en weten: Cultuur, cultuuronderwijs, en de ontwikkeling van metacognitie in de adolescentie*. [, Rijksuniversiteit Groningen]. Rijksuniversiteit Groningen.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Checklist voor lesplannen cultuuronderwijs

Cultuuronderwijs is onderwijs in cultureel zelfbewustzijn.

Cultureel zelfbewustzijn is bewustzijn van de cultuur: Cultuur over cultuur .

Cultureel zelfbewustzijn is bewustzijn van de manier waarop mensen hun eigen leven, hun omgeving en de samenleving vorm geven: van de manier waarop mensen hun omgeving en zichzelf waarnemen, van de rol in de cultuur van verbeelding, van ideologie en macht, en van wetenschap en kennis.

Dit cultureel zelfbewustzijn kan in elk schoolvak teruggevonden worden, maar in het cultuuronderwijs staat het centraal.

Cultuuronderwijs is onderwijs in cultureel zelfbewustzijn, in al zijn vormen (van zelfwaarneming tot zelfanalyse) en in alle media (van lichaam tot beeldscherm).

Invalshoek voor de keuze van de lesinhouden/het thema

1. Wat is het uitgangspunt bij de keuze van de lesinhoud/thema?

☐ een aspect van cultuur (kennis van/inzicht in een bepaalde vorm van culturele cognitie)	→ Begin met de vragen bij onderwerp
☐ een specifiek medium (het oefenen van vaardigheid in een bepaald medium/bepaalde media)	→ Begin met de vragen bij media
☐ een (meta)cognitieve vaardigheid (het oefenen van een vorm van cultureel zelfbewustzijn)	→ Begin met de vragen bij basisvaardigheden

Onderwerp

1. Welk aspect van cultuur vormt het onderwerp?

Let op!: cultuur is een proces - het gaat uiteindelijk dus altijd om menselijk handelen: hoe mensen hun leven, de samenleving en hun omgeving vorm geven; wat ze ervaren en doen, gedaan hebben, zouden kunnen doen, nog gaan doen

En waarom:

Onderwerp:

.....

1.1. Hoe sluit het onderwerp aan bij de persoonlijke en de collectieve cultuur van de leerlingen?

Wat is de cultuur van de leerlingen (wat zijn de herinneringen waar ze uit kunnen putten, wat is hun 'culturele erfgoed')?

Denk aan:

- sociaal-economische achtergrond
- etniciteit, volkscultuur
- culturele achtergrond en omgeving - in het bijzonder de 'kind- of jeugdcultuur'; gender; verhouding ouders - kinderen;
- thema's/gebeurtenissen binnen de vriendengroep; welke vormen van zelfbewustzijn zijn ze gewend? Nieuws (TV, krant, internet); kunst en/of amusement; politiek; ideologie; religie; kennis

Houd rekening met het feit dat een kind in verschillende culturen tegelijk kan leven...

<p>1.2. Hoe sluit het onderwerp aan bij de ontwikkelingsfase waarin de leerlingen zich bevinden?</p>	<p>In welke ontwikkelingsfase (of fases) bevinden deze leerlingen zich? <i>Houd ook rekening met:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - jongen en meisjes - sociaal-culturele achtergrond - intelligentie - speciaal (bijv. autisme) 	
<p>1.3. Hoe past de keuze binnen de visie van de school?</p>	<p>Wat is de visie van de school op cultuuronderwijs vanuit het CiS-kader; welke keuzes maakt de school met betrekking tot onderwerpen? <i>Denk aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - levensbeschouwelijke visie - religie - onderwijsvisie - cultuurprofielschool - geschiedenis / traditie van de school 	
<p>1.4. Hoe past het onderwerp in het curriculum?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sluit het aan bij de kerndoelen / eindtermen? - <u>Horizontaal:</u> <ul style="list-style-type: none"> · Welke andere onderwerpen komen in de cultuurvakken van deze leerlingen aan de orde? (in wereldoriëntatie, mens en maatschappij, geschiedenis, de taal- en cultuurvakken, filosofie, godsdienstles, enz.) · Hoe is de relatie van de onderwerpen tot elkaar? · Is er een overzicht van alle onderwerpen per jaar? · Tussen welke vakken (kan) wordt (worden) samengewerkt (VO) · Welke vakken wil men integreren/op elkaar afstemmen (PO / VO) - <u>Vertikaal:</u> <ul style="list-style-type: none"> · Idem, tussen de jaren / de bouwen? 	
<p>1.5. Welke rol speelt het onderwerp in de hedendaagse cultuur? En in het geheugen van de hedendaagse cultuur (geschiedenis; erfgoed)</p>	<p><i>Denk aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - nieuws - kunst; entertainment - politiek; religie; ideologie - gebruiken en rituelen 	
<p>Samenvattend: Wat willen we leerlingen over dit onderwerp leren, en waarom? Waarom dit en niet iets anders?</p>	<p>Wat is het belang van dit onderwerp voor de leerlingen; de docenten; de school?</p>	

<p><u>Beoordeling:</u> wat weten kinderen nu over dit onderwerp, wat zouden we willen dat ze weten na afloop van het project?</p>		
<h2>Media</h2>		
<p>2. Aan welk(e) medi(um)(a) wil je in de les/lessenserie aandacht besteden?</p> <p>En waarom:</p>	<p>Medium:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
<p>2.1. Hoe sluit het medium aan bij de persoonlijke en de collectieve cultuur van de leerlingen?</p>	<p>Wat zijn belangrijke media in de cultuur van de leerlingen?</p> <p><i>Denk aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sociaal-economisch milieu (uiterlijk; gedrag; taalgebruik; boeken en kranten, muziek(instrumenten), computer, theater/concert/museum, bioscoopbezoek, video, schilderijen en beelden, fotografie) - media binnen de vriendengroep; welke media zijn ze gewend te gebruiken (hun lichaam; voorwerpen; taal;, grafische media)? - etniciteit <p><i>Houd rekening met het feit dat een kind in verschillende culturen tegelijk kan leven...</i></p>	
<p>2.2. Welke media passen bij deze leeftijdsgroep; bij deze leerlingen; bij deze leerling; bij jongens/meisjes?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hoe is hun lichaamsbeheersing - wat kunnen ze met hun handen (sculptuur), - met hun stem (toneel), - met taal, - met grafische media (tekenen, fotografie, film, digitale media) 	
<p>2.3. Hoe past de keuze binnen de visie van de school?</p>	<p>Wat is de visie van de school, welke keuzes maakt de school met betrekking tot media</p> <p><i>Denk aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cultuurprofielschool - Brede school - Sportstroom - Dans/balletstroom - Welke eindexamenvakken (filosofie, tekenen, muziek, handvaardigheid, drama, dans, beeldende vorming, film, fotografie, enz.) 	
<p>2.4. Hoe past het medium / passen de media in het curriculum?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sluit de mediale vaardigheid aan bij de kerndoelen / eindtermen? - <u>Horizontaal:</u> 	

	<ul style="list-style-type: none"> · Welke media komen in de andere vakken van deze leerlingen aan de orde? · is er een overzicht van alle media per jaar? <ul style="list-style-type: none"> - <u>Vertikaal:</u> <ul style="list-style-type: none"> · idem, tussen de jaren / de bouwen? 	
2.5. Welke rol speelt / spelen dit medium / deze media in de hedendaagse cultuur? En in het geheugen van de hedendaagse cultuur (geschiedenis; erfgoed)	<p><i>Denk aan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Technologische ontwikkelingen - Informatiecultuur - Sociaal-economische achtergrond - Etniciteit - Groepscultuur 	
<p>Samenvattend: Welke mediale vaardigheid willen we leerlingen leren en waarom?</p> <p><u>Beoordeling:</u> welke mediale vaardigheden beheersen de leerlingen nu? Welke mediale vaardigheden zouden ze moeten beheersen na afloop van het project?</p>	Wat is het belang van deze mediale vaardigheid?	

Eventueel:

Basisvaardigheden

3. Aan welk(e) basisvaardighe(i)d(en) wil je in de les/lessenserie aandacht besteden? Waarnemen; verbeelden; conceptualiseren; analyseren		Basisvaardigheid:
En waarom:		
3.1. Hoe sluit de basisvaardigheid aan bij de waarneming, verbeelding, begripsvorming en analytische vaardigheden van de leerlingen?	Wat weet je van de manier waarop ze de wereld waarnemen (welke wereld), van hun verbeelding, van hun begripsvorming en analytische vaardigheden?	
3.2. Hoe sluit de basisvaardigheid aan bij hun leeftijdsgroep?	Wat is de leeftijdsgroep van de leerlingen?	
Samenvattend:		

Welke basisvaardigheid willen we bij de leerlingen ontwikkelen en waarom?

Beoordeling:

Hoe beheersen ze de basisvaardigheid op dit moment en hoe zouden ze deze moeten beheersen na afloop van het project?

Uitwerking schema basisvaardigheden voor dit onderwerp en/of medium

Welke basisvaardigheden laten we aan bod komen bij dit onderwerp of dit medium en hoe?

	WAARNEMING	VERBEELDING	CONCEPTUALISERING	ANALYSEREN
	<p>Wat merk/ervaar je/men (nog) van..... Wat zie je / men (nog) van; wat hoor je / men (nog) van; wat voel je / men (nog) van; wat ruik je / men (nog) van; wat proef je / men (nog) van? waar kun je waarnemen?</p>	<p>Hoe stel je je voor Hoe stelt (hoe stelde) men zich dat vroeger voor? Hoe ziet / zag er uit? Hoe was het leven?</p>	<p>Wat betekent? Voor jou? Voor anderen? Voor wie? Vandaag de dag? Vroeger? Hoe noem je(hoe noemde men)? Waarom? Welke begrippen passen bij? Wie bepaalt dat (wie bepaalde dat)?</p>	<p>Hoe functioneert? Wat zijn kenmerkende eigenschappen van Volgens wie? (Enz.) Welke structuren kent? Hoe kun je het karakteriseren? Wat is de functie van? Wat is de waarde van? Kun je het vergelijken met andere Hoe isontstaan, veranderd Waardoor? Waarom is zo?</p>
<p>LICHAAM - beweging - gebaren - klank</p>				
<p>VOORWERPEN - instrumenten - objecten - textiel - sculpturen</p>				
<p>TAAL - gezongen - gesproken - geschreven (overgangs- vorm naar grafisch)</p>				
<p>GRAFISCHE SYMBOLEN - tekeningen - schilderkunst</p>				

<ul style="list-style-type: none">- foto- film- video				
---	--	--	--	--